

Vattenvårdsplan Kävlingeån etapp II 2018

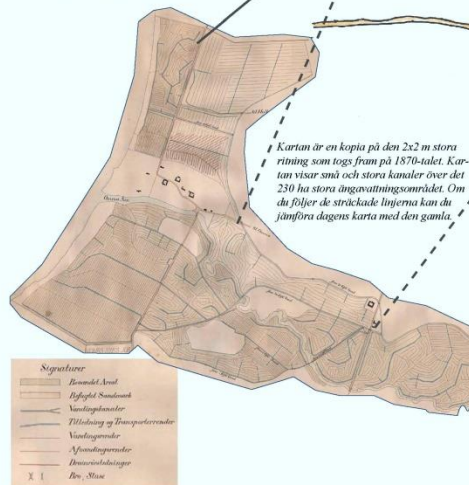
Översilningsanläggningen vid Björka - vatten ger näring

Översilning gav mat

Översilningsanläggningen vid Björka anlades i slutet av 1800-talet. När ångarna översilades med näringsriktigt avtänkt översilningsvatten, vid denna tid bredde åkrarna ut sig medan ångar för foderproduktion minskade. Mindre foder gjorde att djuren blev färre och gav mindre gödsel till åkermarken. Skördarna minskade. Ångavvattnings höga foderproduktion blev en del av lösning. Djuren kunde behållas och gödsel gav bättre skördar till mat åt en växande befolkning. Under 1900-talet försvann sedan anläggningarna och ersattes av konstgödnad.

Vid Vombsjöns strand kan man fortfarande se de gamla översilningskanalerna

Kartan är en kopia på den 2x2 m stora rinting som togs fram på 1870-talet. Kartan visar små och stora kanaler över det 230 ha stora ångavattningsområdet. Om du följer de sträckade linjerna kan du jämföra dagens karta med den gamla.

Ångavattning vid Björka

Översilningen eller ångavattningen vid Björka var den sista som fanns i Skåne och var i bruk ända fram till slutet av 1950-talet.

1882 fick Hans Ramel, Övedsklosters fideikommiss rätt att "befukta" ångmarkerna vid Björka. Översilningsområdet omfattade då ca 230 ha och var betydligt större än idag. Genom att "hämta" vatten på en högre höjd i Björka ån kunde hela ytan översilas med hjälp av självfall. Vattnet fördes ut på ångarna genom ett kanalsystem. Större huvudkanaler ledde ut vattnet i småkanaler över ångarna. Vattnets höjd behölls över hela anläggningen genom tre akvedukter över Björkaån. Betongakvedukterna nära inloppskanalen finns kvar än idag. De två akvedukterna av trä är dock borta.

När Ångavattningen upphörde vid Vombsjöns strand sjönk höskörden från 21 till 9 hölls och för att få samma skörd fick man tillföra stora mängder kontigödnad för att nå samma resultat.

Återskapad översilning - ny teknik omvårdnad

50 ha av översilningsanläggningen har nu återskapat och stod klar 2015. Denna gång var syftet att minska transporten av näring till Vombsjön och öka artrikedomen i området. Marken tillhör nu olika markägare som på ett rationellt sätt ska kunna vara nutidens ångavattnare. Deklar av de gamla kanalerna kunde åter tas i bruk. Betongakvedukterna fick dock ersättas av en rörlig ledning som dyker under Björkaån. För att föra ut vattnet på ångarna finns ett antal regleringsbrunnar utmed huvudkanalen. Genom att öppna och stänga en lucka i brunnarna kan markägaren reglera tillförseln av vattnet. Ångarna sköts genom slätter och bete. De nya kanalerna på ångarna är betydligt färre än tidigare men uppgår ändå till ca 5 km.

I den nya anläggningen har betongakvedukten ersatts med en dykarledning under Björkaån

Ångavattnare ett heltidsyrke

Det krävdes stor kunskap för att se till att vattnet nådde ut över hela området. Curt Harysson, en av markägarna i området berättar: "Ångavattnarens arbete började tidigt på våren. Då öppnade han huvudkanalen och sedan släppte han ut vatten på fem till tio hektar i taget. Vattnet leddes från kanalen ut i rännor, som förgrenade sig i ett fiskbensmönster på ångarna. För att leda in vattnet på ett område fick ångavattnaren gräva bort en fördämningsvall och när det sedan var dags att stänga fick han bygga upp vallen igen.

Ångavattnaren fick gå till fots över markerna, ibland flera gånger om dagen. Vid midsommar upphörde ångavattningen men om vattenståndet var tillräckligt högt på hösten var det dags att öppna kanalen igen i september-oktober."

Vistas i området med hänsyn

- Utanför den markerade gångstigen finns såväl privata trädgårdar som betesmarker och odlade marker. Visa hänsyn till detta!
- Hundar som rastas ska hållas kopplade för att inte störa fåglar. Avföring plockas upp för att inte hamna i gräs som ska slås och bli foder.
- Du tar med dig ditt skräp hem. Boende i området vill inte plocka upp efter dig.
- Gå försiktigt i hagar. Undvik betande djur.
- Använd övergångar inte grindar.

Informationsskyltar är framtagna av Kävlingeåns Vattenråd. Här kan du läsa mer om Vattenråd och Vattenrådets verksamhet. www.kavlingeans.se

Informationsskylt vid översilningsanläggning vid Björka sätts upp i vår

Aktuella åtgärdsprojekt Kävlingeåns Vattenvårdsprogram

- Intresseanmälan/inledande utredning
- Projektering/entreprenad pågår
- Klart

Tillrinningsområde
ca 630 ha, ca 75 %
åkermark

Läge för
dammprojekt
Ca 0,7 ha på
åkermark

Läge för
dammprojekt
-Ca 0,7 ha på
åkermark

Bro vid Vadmöllan, rekreation för Eslöv, Kävlinge och Lund

- Finansiering möjlig
- Skötselfrågan löst
- Markägarförhandlingar pågår
- Framtida lösning av rekreation önskas

Finansieringsläget

	2018	2019	2020	2021
LBU (3 objekt)				?
LOVA 1 projektering (okt 2018)				
	LOVA 2?			
	LONA sökt 10,8 Mkr för 4 år (+ medfinansiering 1,2 Mkr)			
Medfinansiering vattenvårdsprogram Kävlingeån				

Övrig möjlig medfinansiering:

- Grönare städer (Boverket 14/9 2018, 100 Mkr 2018) – avvaktar till september
- Projekt mot övergödning i vattenmiljön (HaV , 18/5 2018, 6 Mkr, 18 Mkr tom 2020,), ansökan endast i år, forskningsinriktning, ingen medfinansiering krävs.
- Landsbygdsprogrammet, pilot och samarbetsprojekt (JBV, 18 Mkr tom 30 september, 90% från LBU, 10% *privat*)

Ansökan till LONA 2018-2021

- Genomförande av vattenvårdande åtgärder (dammar, våtmarker, tvåstegsdiken m.m) 8,9 Mkr (ca 75 %)
- Lokala flödesdämpande åtgärder 300 tkr
- Vattendialog i ett mindre avrinningsområde 200 tkr
- Utredning flödesdämpande åtgärder i befintliga anläggningar 200 tkr
- Ombyggnad av dämme i Vassen, inkl. ansökan om tillstånd till MD 2,3 Mkr

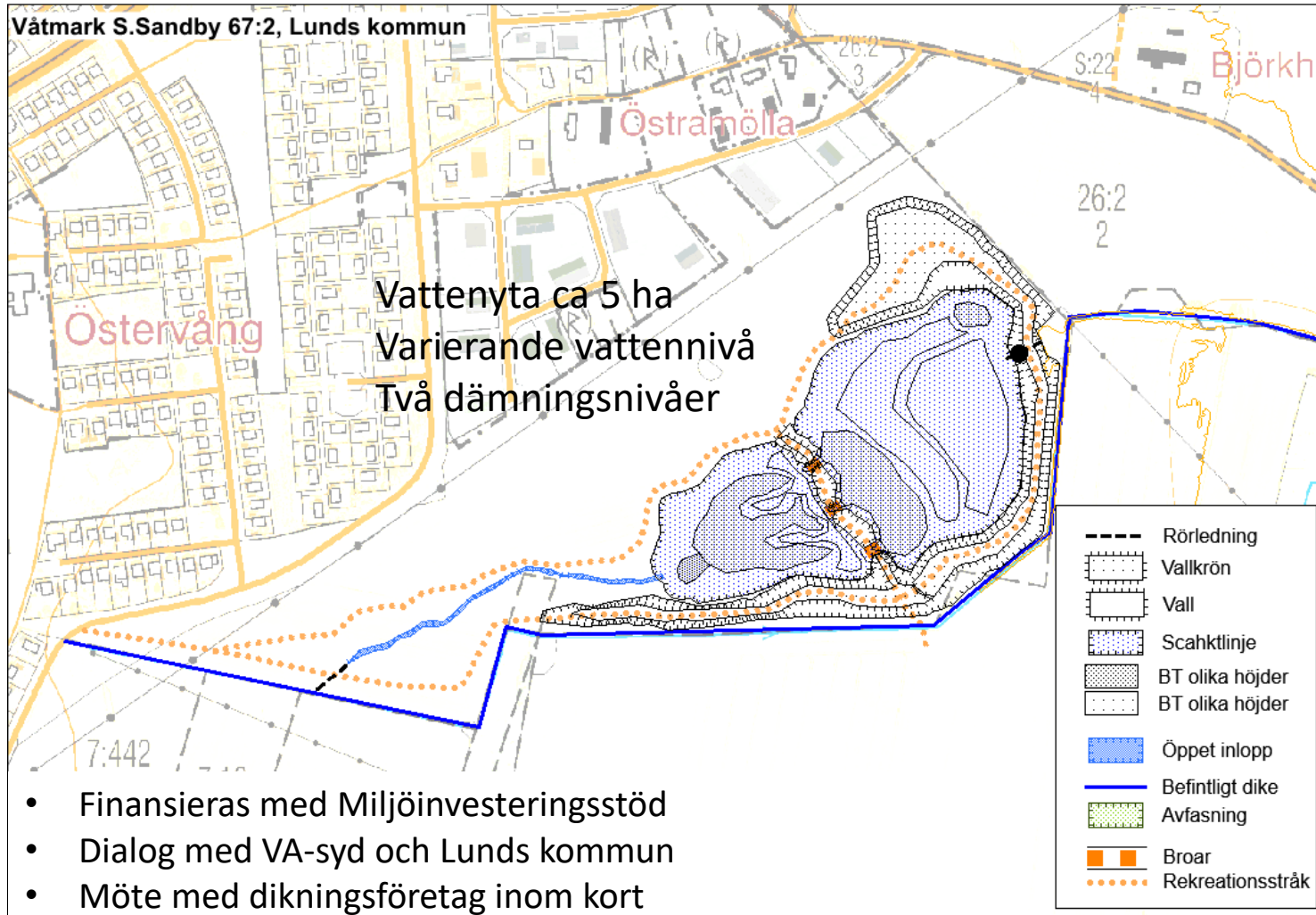

Preliminär arbetsplan

- Fortsatt projektering och utredning enligt bifogad projektlista
- Avvakta finansiering från LONA
- Fortsatt bevakning av finansieringsmöjligheter

Nr 777 Sandby 67:2(Lunds kommun)

- Finansieras med Miljöinvesteringsstöd
- Dialog med VA-syd och Lunds kommun
- Möte med diktningföretag inom kort
- Fältbesökt av Länsstyrelsen
- Markägare Lunds kommun, arrendator informerad
- Skötsel diskuteras med Lunds kommun